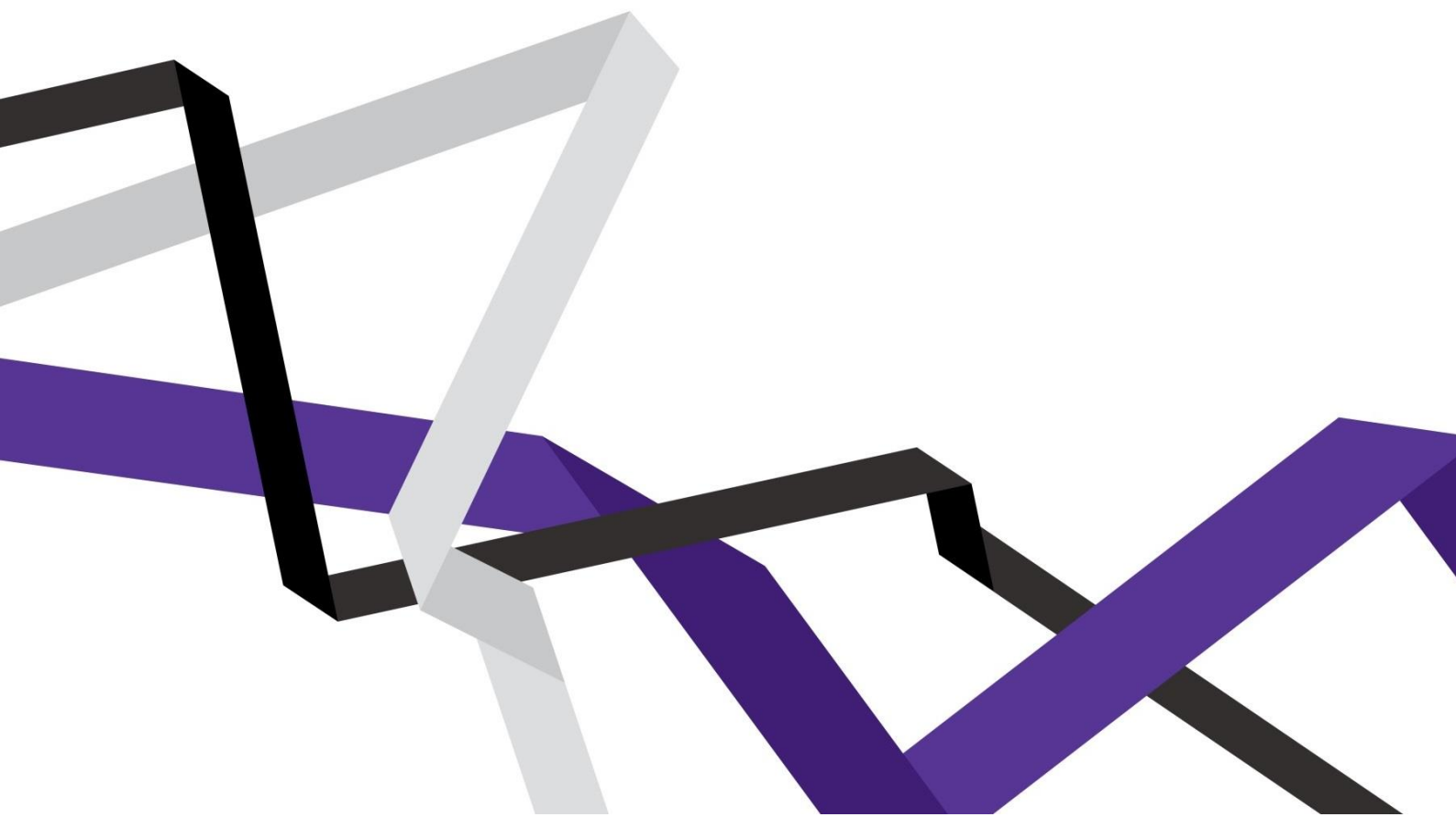

Små og mellemstore virksomheder

Konjunkturvurdering

3. kvartal 2019

Fakta om undersøgelsen

SMVdanmarks konjunkturanalyse er baseret på et spørgeskema udsendt til knap 2.000 respondenter, hvoraf 581 små og mellemstore virksomheder har deltaget. I alt 573 respondenter har besvaret hele spørgeskemaet, mens 8 respondenter har givet nogle svar. Virksomhederne beskæftiger sig inden for byggeri, mindre industri, butikshåndværk, autoreparation og beslægtede servicefag. Svarene er indsamlet i perioden 15. august – 3. september 2019.

Om SMVdanmark

SMVdanmark arbejder for at sikre små og mellemstore virksomheder de bedste betingelser for vækst og udvikling. Vi tager os af små og mellemstore virksomheders interesser over for politikere og øvrige myndigheder både i Danmark og EU. SMVdanmark blev stiftet i 1879 og repræsenterer i dag knap 18.000 små og mellemstore virksomheder indenfor byggeri, industri, auto, service og butiksfag. Medlemskaren repræsenterer en stor og mangfoldig del af dansk erhvervsliv. Medlemsvirksomhederne repræsenterer både traditionelle håndværksfag, højteknologiske fremstillingsvirksomheder og helt nye fagområder som it, design og grafiske fag. Og de bidrager alle til at skabe nye arbejds- og uddannelsespladser.

SMVdanmarks SMV-konjunkturvurdering – september 2019

ISSN: 1901-9084

SMVdanmarks SMV-konjunkturvurdering udgives af SMVdanmark 4 gange årligt. SMV-konjunkturvurderingen kan hentes gratis på SMVdanmarks hjemmeside.

Redaktionen af nærværende udgave er afsluttet 18. oktober 2019.

Henvendelse vedrørende analysen:

SMVdanmark • Islands Brygge 26 • 2300 København S

Tlf. +45 33 93 20 00 • Fax +45 33 32 01 74 • www.SMVdanmark.dk

Ansv. red.: Lars Magnus Christensen (christensen@SMVdanmark.dk)

Redaktion: Lasse Hounsgaard Christensen (hounsgaard@SMVdanmark.dk),

Lasse Lundqvist (lundqvist@SMVdanmark.dk) og

Mathias Bille Leerbech (leerbech@SMVdanmark.dk)

Indhold

Resumé	4
Hovedpointer fra undersøgelsen.....	4
Virksomhedernes optimisme falder tilbage.....	5
Danmarks økonomiske situation	5
Virksomhedernes økonomiske situation.....	5
Forventninger til årets resultat.....	5
Investeringslysten.....	5
SMVdanmarks Konjunkturbarometer	5
Danmarks økonomiske situation vurderes markant dårligere end virksomhedernes.....	6
Eksporttilliden falder drastisk	8
SMV'erne forventer lidt mere aktivitet de kommende 3 måneder.....	9
Ordretilliden fordelt på brancher	9
Den sæsonkorrigerede beskæftigelsestillid falder marginalt	10
Udbudsindekset klatrer langsomt opad	11
Bilag.....	12
Beregning af SMV-konjunkturbarometeret	12

Resumé

Optimismen fra sidste kvartal er forsvundet. SMVdanmarks Konjunkturbarometer for 3. kvartal 2019 viser et fald på 4 procentpoint til en tendens på 10 pct. Dermed lander Konjunkturbarometeret på det laveste niveau i mere end 5 år. Hvis man sammenligner med samme tidspunkt sidste år, så ligger barometeret hele 14 procentpoint lavere end for et år siden. Dette er udtryk for, at den nuværende højkonjunktur er stilnet af.

Årsagen til faldet skyldes især SMV'ernes vurderingen af Danmarks økonomiske situation, idet tendensen falder med 16 procentpoint fra 21 pct. til 5 pct. SMV'ernes forventninger til virksomhedens økonomiske situation stiger en smule og ligger på 19 pct., mens forventningerne til virksomhedens resultat er uændrede og forbliver på 18 pct. SMV'ernes investeringslyst falder med 4 procentpoint fra 2 pct. til -2 pct.

Eksporttilliden falder tilbage til et mere moderat niveau. Der er tale om et fald på 8 nettotal fra nettotal 17 til nettotal 9. Dette skyldes, at eksporttilliden hos underleverandørerne falder med 14 nettotal, samt at eksporttilliden hos eksportørerne falder med 4 nettotal. Den sæsonkorrigerede ordretillid stiger med 3 nettotal fra nettotal 7 til nettotal 10. Dette vidner om, at virksomhederne forventer mere aktivitet om 3 måneder sammenlignet med i dag. Udbudsindekset stiger for andet kvartal i streg; i indeværende kvartal stiger det med 3 indekstal og ligger dermed på et fornuftigt niveau.

Hovedpointer fra undersøgelsen

- Vurderingen af Danmarks økonomiske situation falder med hele 16 procentpoint fra 21 pct. til 5 pct. i dette kvartal.
- SMV'erne vurderer deres egen økonomiske situation væsentlig bedre end Danmarks økonomi. SMV'erne vurderer deres egen økonomiske situation hele 14 pct. bedre end Danmarks økonomiske situation. Dette er den største afstand siden 2013.
- Eksporttilliden falder tilbage fra det historisk høje niveau sidste kvartal. Eksporttilliden falder med 8 nettotal til nettotal 9. Hovedårsagen til dette skyldes, at eksporttilliden hos underleverandørerne falder med hele 14 nettotal fra nettotal 20 til nettotal 6.
- Den sæsonkorrigerede ordretillid stiger med 3 nettotal i indeværende kvartal, hvilket resulterer i, at den placerer sig på nettotal 10. Dette er stadig et forholdsvis lavt niveau, hvis der sammenlignes med de seneste år.
- Den sæsonkorrigerede beskæftigelsestillid falder med 1 nettotal fra nettotal 4 til nettotal 3, hvilket er forholdsvis lavt sammenlignet med de seneste 5 år.
- Udbudsindekset fortsætter den positive udvikling og stiger med 3 indekstal fra 119 til 123.

Virksomhedernes optimisme falder tilbage

Danmarks økonomiske situation

SMV'erne vurderer Danmarks økonomiske situation væsentlig lavere end sidste kvartal. Dermed er niveauet det laveste siden 2013, 2. kvartal. Vurderingen falder med 16 procentpoint fra 21 pct. til 5 pct. Faldet sker hovedsageligt på baggrund af, at der er flere virksomheder, som vurderer Danmarks økonomiske situation dårligere, imens andelen, der mener situationen er forbedret, også er faldet markant. SMV'ernes vurdering af Danmarks økonomiske situation er blevet markant mere pessimistisk i forhold til sidste kvartal.

Virksomhedernes økonomiske situation

Virksomhedernes vurdering af deres økonomiske situation forbedres en smule i indeværende kvartal. Niveauet stiger med 3 procentpoint fra 16 pct. i sidste kvartal til 19 pct. i indeværende kvartal. Dermed er der positive tendenser at finde, selvom SMV'erne vurderede deres økonomiske situation 6 procentpoint bedre for et år siden. Grunden til den mindre optimisme skyldes, at 2 procentpoint færre virksomheder vurderer situationen dårligere, mens andelen, der mener situationen er forbedret, stiger med samme tal.

Forventninger til årets resultat

Virksomhedernes forventninger til årets resultat forbliver på samme niveau 18 pct. Det betyder, at virksomhedernes forventninger til virksomhedens resultat for indeværende år sammenlignet med sidste år forbliver ens. Samlet set betyder det, at der er et overtal af virksomheder, som mener, at resultatet for indeværende år bliver bedre end resultatet fra sidste år.

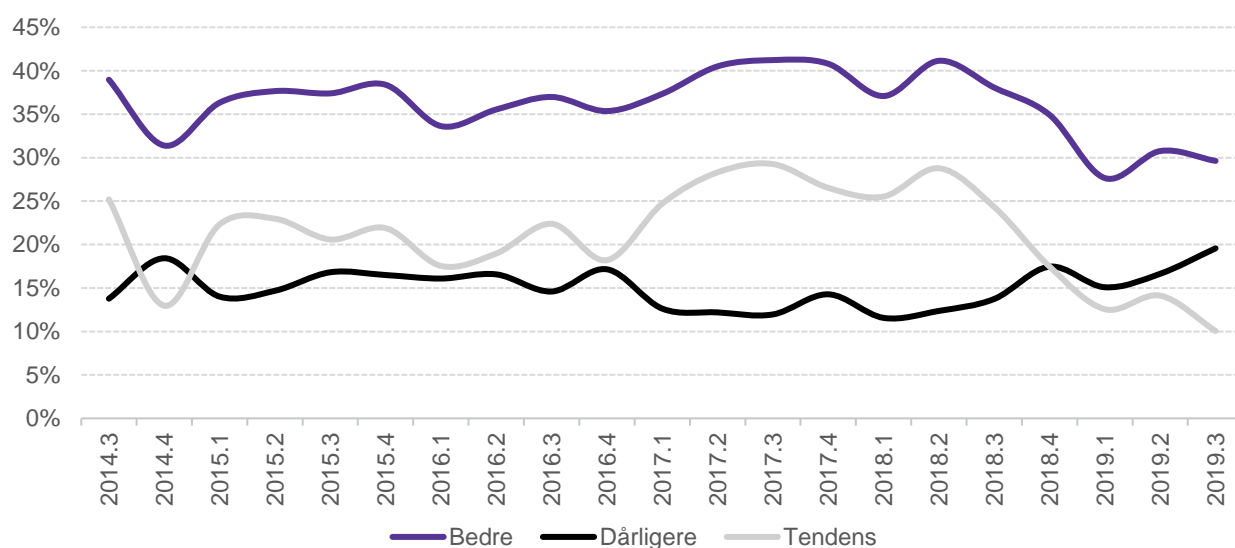
Investeringslysten

SMV'erne vurderer, at det er blevet mindre attraktivt at investere i produktionsudvidelser i indeværende kvartal sammenlignet med sidste kvartal. Der sker et fald på 4 procentpoint i investeringslysten. Dette fald resulterer i, at investeringslysten falder fra 2 pct. til -2 pct. Dette er det lavest siden 1. kvartal i 2013, hvor investeringslysten lå på -9 pct. Investeringslysten har været lav i hele 2019, men er i indeværende kvartal røget under nulpunktet. Faldet i investeringslysten skyldes, at der sker en stigning i antallet af virksomheder, som vurderer, at det er mindre fordelagtigt at investere i forhold til sidste år, mens der er stilstand i antallet af virksomheder, som mener, at det er mere fordelagtigt at investere sammenlignet med sidste år.

SMVdanmarks Konjunkturbarometer

SMVdanmarks Konjunkturbarometer falder. Barometeret falder i indeværende kvartal med 4 procentpoint fra 14 pct. til 10 pct. Det betyder, at konjunktoren forværres, som i forvejen lå på et relativt lavt niveau, hvis man sammenligner med de seneste 5 år. På samme tidspunkt sidste år lå barometeret på 24 pct., altså 14 procentpoint højere. Faldet i barometeret skyldes hovedsageligt, at der er et markant fald i SMV'ernes vurderingen af Danmarks økonomiske situation samt et mindre fald i investeringslysten.

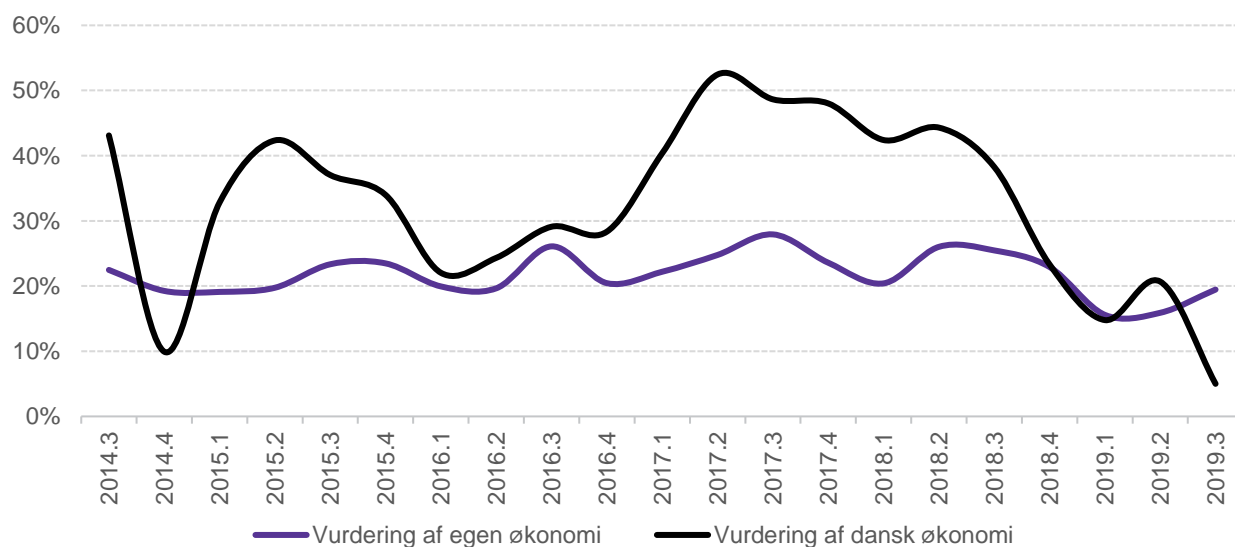
Figur 1: SMVdanmarks Konjunkturbarometer

Danmarks økonomiske situation vurderes markant dårligere end virksomhedernes

Efter en lang periode, hvor virksomhederne vurderer den danske økonomiske situation højere eller stort set ens med deres egen virksomheds økonomiske situation, er der nu sket et skifte. I indeværende kvartal vurderer virksomhederne klart deres egen økonomi højere end den danske økonomi. Således falder vurderingen af Danmarks økonomiske situation med 16 procentpoint, imens virksomhedernes vurdering af egen økonomiske situation er steget med 3 procentpoint. Dermed er der et gab mellem de to vurderinger på 14 procentpoint.

Figur 2: Forholdet mellem Danmarks og virksomhedernes økonomiske situation

Antal respondenter Danmarks økonomi: 578

Antal respondenter virksomhedernes økonomi: 574

På tværs af brancher er der i indeværende kvartal ikke så store variationer i konjunkturbarometeret. Den mest positive branche er butikskbranchen, som har det højeste målte konjunkturbarometer på 13 pct. Imens ligger barometeret for byggebranchen og industribranchen begge på 12 pct. Servicebranchen har det laveste målte konjunkturbarometer, som ligger på 5 pct. Det betyder, at butikskbranchen falder med 5 procentpoint, industribranchen falder med 6 procentpoint og servicebranchen falder 8 procentpoint. Byggebranchen stiger med 1 procentpoint. Hermed er byggebranchen den eneste branche, som stiger i indeværende kvartal. Samlet set vurderer SMV'erne altså, at situationen er blevet forværret i indeværende kvartal.

Ser man på de fire konjunkturspørgsmål, som udgør konjunktoren, er der forskel på, hvordan de enkelte brancher svarer. Den første indikator er SMV'ernes vurdering af Danmarks økonomiske situation. Her er den største positive overvægt fra butikskbranchen, hvor tendensen ligger på 9 pct. Tallene for byggebranchen og industribranchen er hhv. 7 pct. og 4 pct., mens tallet for servicebranchen er 1 pct. Overordnet falder vurderingen af Danmarks økonomi altså. Den store årsag til dette skyldes, at butikskbranchens vurdering falder med 26 procentpoint, samt servicebranchens vurdering falder med 19 procentpoint.

Den næste indikator i barometeret er SMV'ernes vurdering af deres egen økonomiske situation. Her består den primære positive overvægt af virksomheder fra butikskbranchen, hvor tendensen ligger på 27 pct. Det samme tal for byggebranchen og industribranchen er hhv. 22 pct. og 21 pct., mens tallet for servicebranchen er 11 pct. Det betyder, at industribranchen falder med 1 procentpoint fra 22 pct. til 21 pct., hvor både byggebranchen og butikskbranchen stiger med hhv. 7 procentpoint og 6 procentpoint. Derfor sker der en positiv udvikling i den samlede tendens sammenlignet med sidste kvartal.

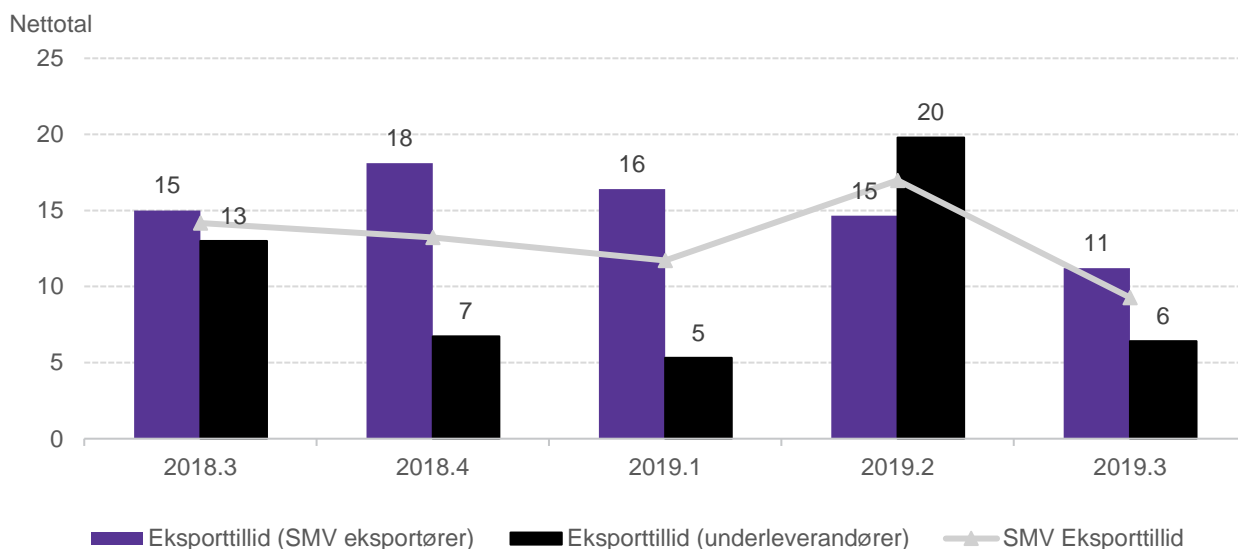
Den tredje indikator i barometeret er SMV'ernes vurdering af årets resultat. Her er byggebranchen mest positive, hvor tendensen ligger på 23 pct., hvilket er 5 procentpoint højere end sidste kvartal. Tendensen for industribranchen tager et ordentligt dyk i indeværende kvartal. Her sker der et fald på 16 procentpoint fra 37 pct. til 21 pct. Tendensen for servicebranchen stiger med 2 procentpoint fra 12 pct. til 14 pct. i indeværende kvartal, imens butikskbranchen forbliver på 15 pct. Samlet set forbliver tendensen for forventningerne til årets resultat på 18 pct., selvom der har været stigning i 2 af de 4 brancher, hvilket skyldes det store fald i industribranchen.

Den fjerde og sidste indikator i barometeret er investeringslysten. Her er industribranchen den eneste branche, som har positiv tendens, nemlig 1 pct., hvilket er en stigning på 3 procentpoint fra -2 pct. sidste kvartal. Tendensen for alle de andre brancher falder i indeværende kvartal. Servicebranchen falder med 14 procentpoint fra 9 pct. til -5 pct., imens byggebranchen falder med 1 procentpoint fra -2 pct. til -3 pct. Butikskbranchen falder med 2 procentpoint fra 2 pct. til 0 pct. Hermed sker der et samlet fald i investeringslysten på 4 procentpoint, hvor det især er servicebranchen, som er skyld i faldet.

Eksporttilliden falder drastisk

Eksporttilliden falder med 8 nettotal til et niveau på nettotal 9, hvilket er det største fald, vi har set. Det skyldes hovedsageligt, at underleverandørernes eksporttillid falder fra et ekstraordinært højt nettotal til et mere normalt nettotal. Eksportørernes egen eksporttillid falder med 4 nettotal fra nettotal 15 til 11.

Figur 3: SMVdanmarks Eksporttillid

Antal respondenter SMV-eksportører: 58

Antal respondenter underleverandører: 39

Forklaring

Et positivt nettotal betyder, at en overvejende del af virksomhederne forventer, at eksporten i deres egen/den virksomhed, de leverer til, vil stige i løbet af de næste tre måneder. Omvendt betyder et negativt nettotal, at en overvejende del af virksomhederne forventer, at eksporten vil falde.

SMVdanmark mener...

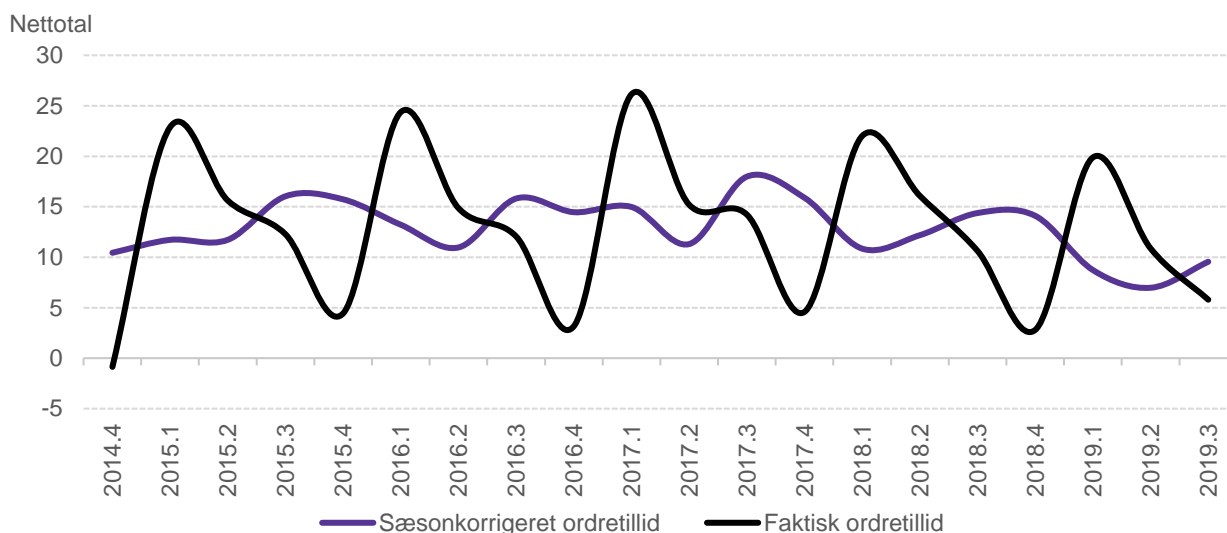
At det skal være nemt for SMV'er at eksportere til udlandet. Eksport udgør et vigtigt element i videreudviklingen af en virksomhed. De offentlige tilskudsmidler til eksportfremme bør derfor reserveres til SMV'erne og ikke til store virksomheder, som allerede selv har den fornødne kapital. Det skal desuden være lettere for SMV'er at få adgang til de offentlige rådgivnings- og støtteordninger relateret til eksport.

SMV'erne forventer lidt mere aktivitet de kommende 3 måneder

Den faktisk ordretillid falder i indeværende kvartal, hvilket er normalt, hvilket kan ses fra figur 4. Den faktiske ordretillid falder med 5 nettotal til nettotal 6. Dette mere moderate fald medfører, at den sæsonkorrigerede ordretillid stiger med 3 nettotal til nettotal 10. Dette er det laveste niveau set i de seneste år, hvis man sammenligner niveauerne i 3. kvartal. Dette tyder på, at SMV'erne forventer mindre aktivitet sammenlignet med de seneste år.

Figur 4: SMVdanmarks sæsonkorrigerede ordretillid

Antal respondenter: 579

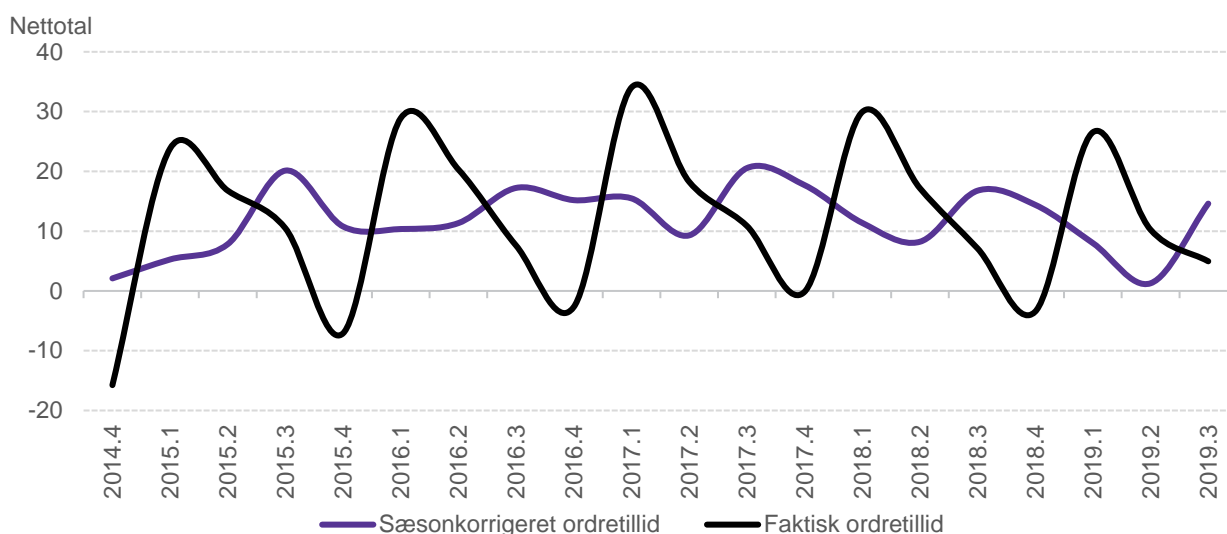
Forklaring

Et positivt nettotal betyder, at en overvejende del af virksomhederne forventer at få flere ordrer om tre måneder sammenlignet med nu. Omvendt betyder et negativt nettotal, at en overvejende del af virksomhederne forventer færre ordrer.

Ordretilliden fordelt på brancher

På tværs af de enkelte brancher er der en stor variation, når der ses på ordretilliden. Højest er den sæsonkorrigerede ordretillid for byggebranchen og industribranchen, som i indeværende kvartal ligger på nettotal 15. Dette betyder, at industribranchen falder med 3 nettotal, mens byggebranchen stiger med hele 14 nettotal fra sidste år. Den sæsonkorrigerede ordretillid for butikbranchen falder med 2 nettotal og ligger i bunden med nettotal 5. Servicebranchen falder med 3 nettotal til 6 nettotal. Dermed er det kun byggebranchen, som oplever en stigning i den sæsonkorrigerede ordretillid, hvilket betyder, at byggebranchen er den eneste branche, som forventer mere aktivitet inden for de næste 3 måneder sammenlignet med seneste kvartal.

Figur 5: Byggesæsonkorrigeret ordretillid

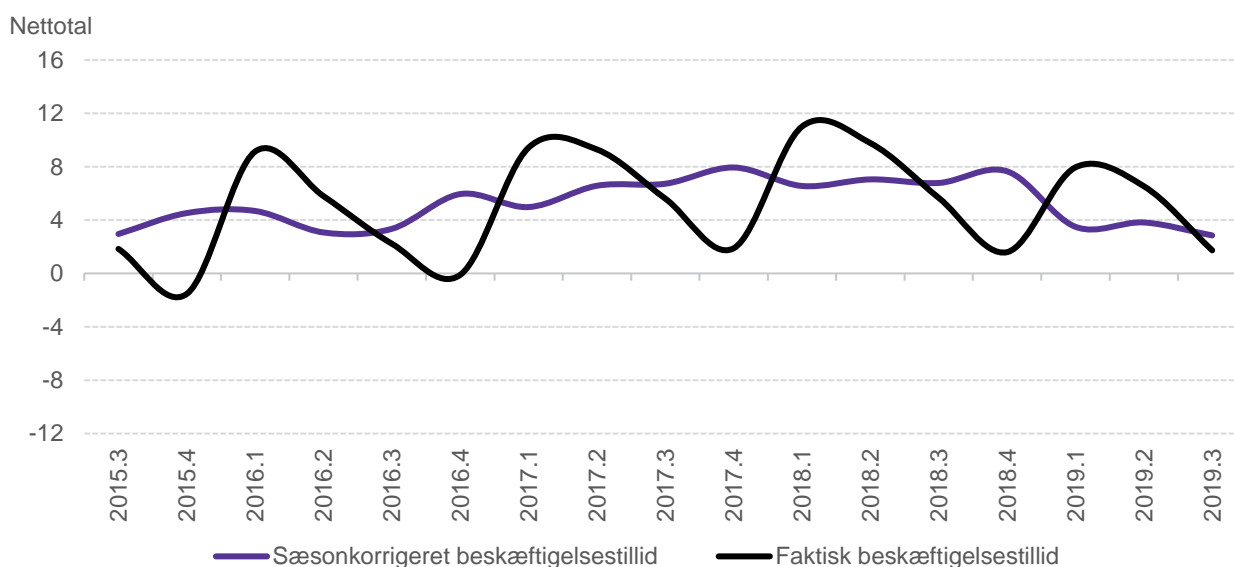

Antal respondenter: 222

Den sæsonkorrigerede beskæftigelsestillid falder marginalt

Den sæsonkorrigerede beskæftigelsestillid falder med 1 nettotal fra nettotal 4 til nettotal 3. Den faktiske beskæftigelsestillid falder 5 nettotal i indeværende kvartal fra 7 nettotal til 2 nettotal. Faldet i den faktiske beskæftigelsestillid er forventelig, hvorimod faldet i den sæsonkorrigerede beskæftigelsestillid vidner om, at en mindre andel af SMV'erne forventer flere medarbejdere i løbet af de næste 3 måneder.

Figur 6: SMVdanmarks sæsonkorrigerede beskæftigelsestillid

Antal respondenter: 578

Forklaring

Et positivt netttotal betyder, at en overvejende del af virksomhederne forventer at få flere medarbejdere i deres virksomhed i løbet af de næste tre måneder sammenlignet med nu. Omvendt betyder et negativt netttotal, at en overvejende del af virksomhederne forventer at have færre medarbejdere i deres virksomhed.

SMVdanmark mener...

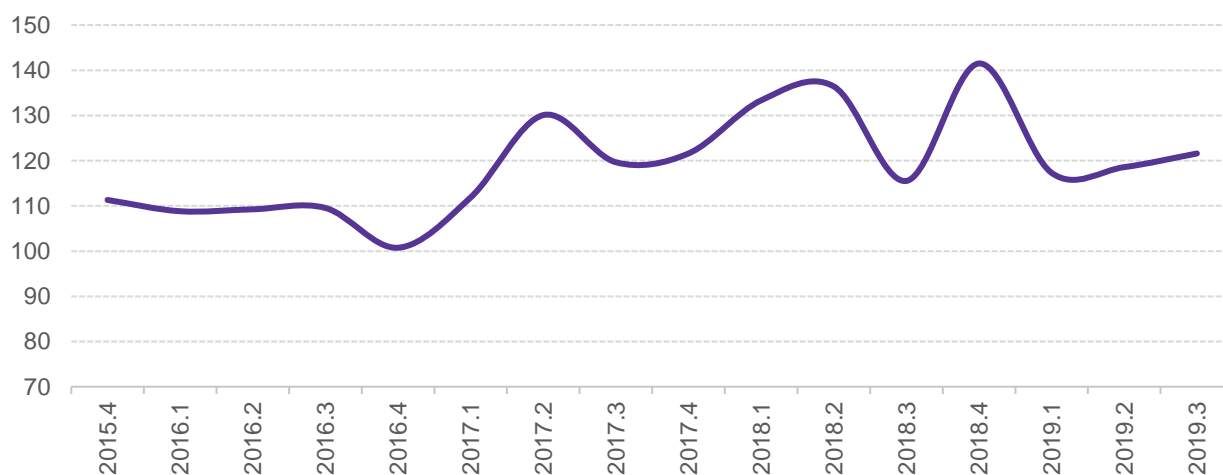
At håndværkerfradraget er et effektivt middel til at reducere omfanget af sort arbejde, og det bidrager til at holde gang i beskæftigelsen samt oprettelsen af nye praktikpladser til lærlinge inden for byggeriet.

Udbudsindekset klatrer langsomt opad

Udbudsindekset forsætter stigningen. Udbudsindekset steg i indeværende kvartal med 3 indekstal fra 119 til 122. SMV'erne mener dermed, at kommunerne er blevet bedre til at opdele udbud i mindre klumper end sidste kvartal. Udbudsindekset bevæger sig dermed imod det høje niveau, som var at finde i 2018.

Figur 7: SMVdanmarks Udbudsindeks

Indeks: 2011.1 = 100

Antal respondenter: 231

SMVdanmark, september 2019

Bilag

Beregning af SMV-konjunkturbarometeret

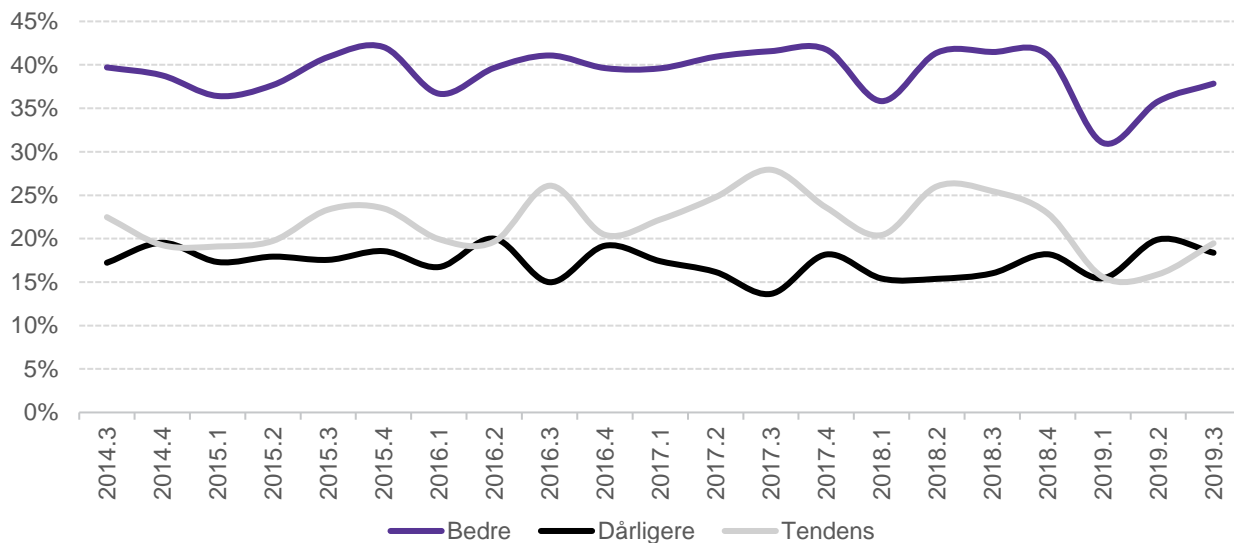
Beregningen af SMV-konjunkturbarometeret er baseret på følgende 4 spørgsmål:

1. Hvordan vurderer du virksomhedens generelle økonomiske situation på nuværende tidspunkt i forhold til samme tidspunkt sidste år?
2. Hvordan forventer du på nuværende tidspunkt, at virksomhedens resultat for indeværende år bliver i forhold til resultatet for sidste år?
3. Hvor fordelagtigt mener du, at det er at investere i produktionsudvidelser på nuværende tidspunkt i forhold til samme tidspunkt sidste år?
4. Hvordan vurderer du Danmarks økonomiske situation på nuværende tidspunkt i forhold til samme tidspunkt sidste år?

Der er foretaget en vejning af svarene, så hver af de hovedbrancher, der indgår i panelet, får den samme vægt, som branchen har på landsplan. Service indeholder kun udvalgte servicefag.

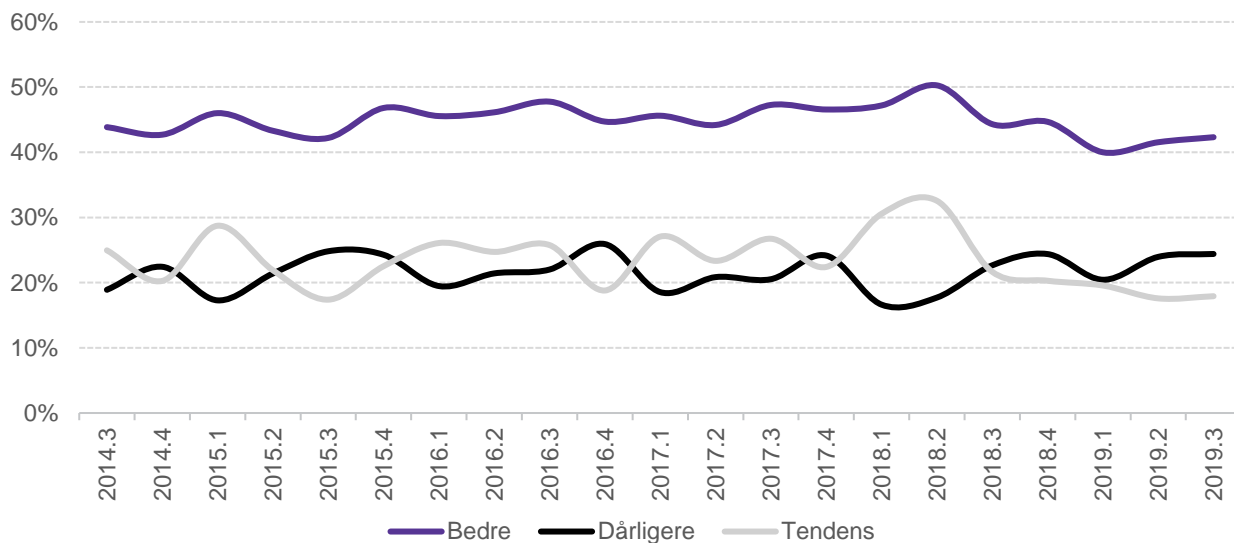
Se figurene næste side.

Figur 8: Hvordan vurderer du virksomhedens generelle økonomiske situation på nuværende tidspunkt i forhold til samme tidspunkt sidste år?

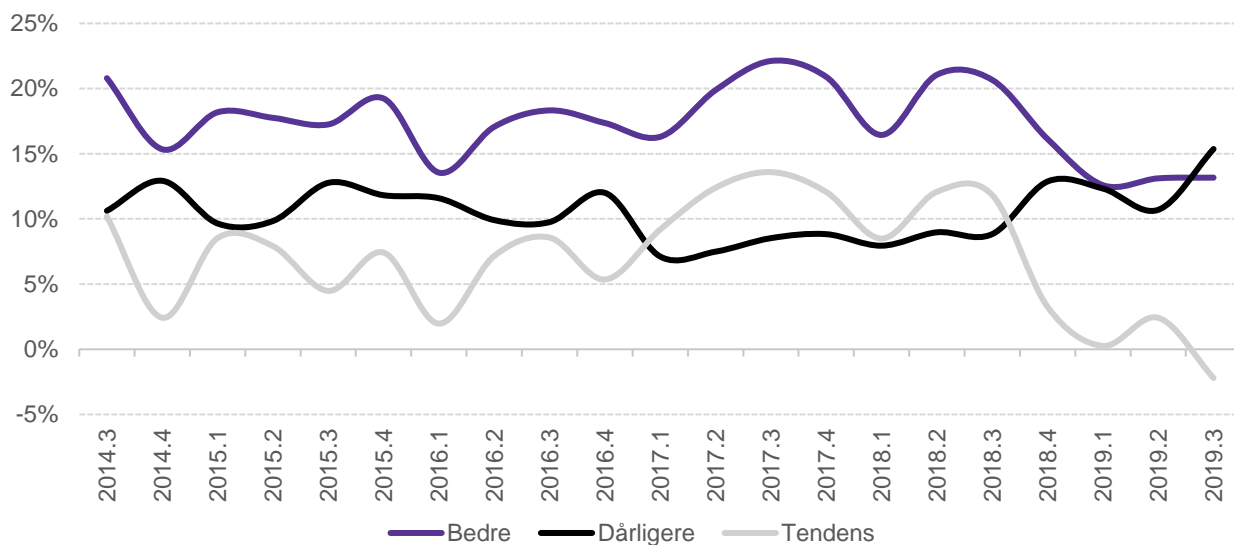
Antal respondenter: 574

Figur 9: Hvordan forventer du på nuværende tidspunkt, at virksomhedens resultat for indeværende år bliver i forhold til resultatet sidste år?

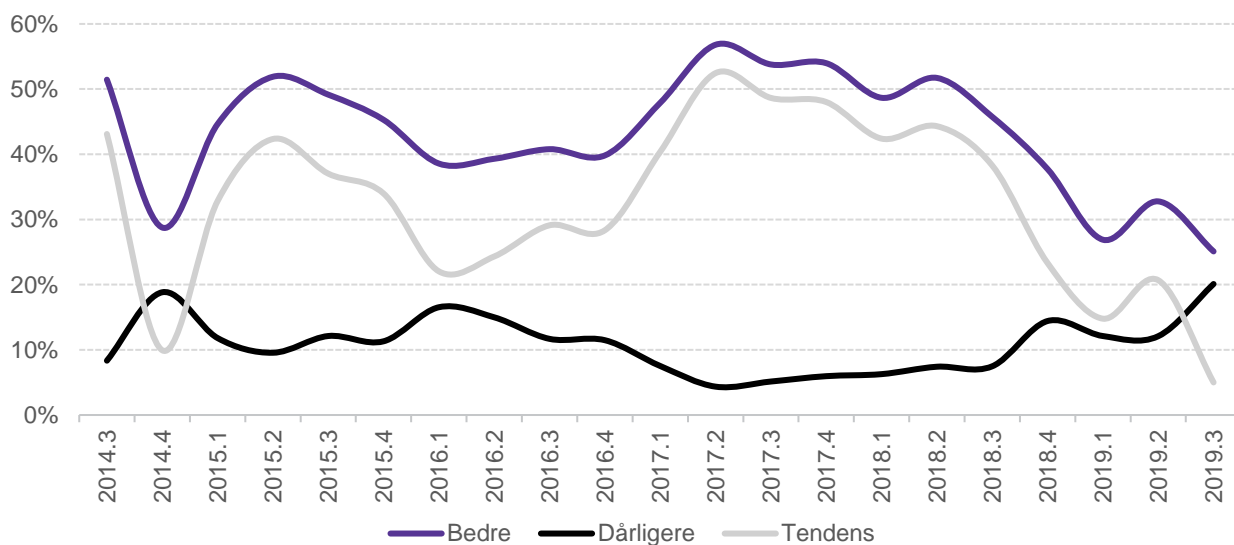
Antal respondenter: 579

Figur 10: Hvor fordelagtigt mener du, at det er at investere i produktionsudvidelser på nuværende tidspunkt i forhold til samme tidspunkt sidste år?

Antal respondenter: 576

Figur 11: Hvordan vurderer du Danmarks økonomiske situation på nuværende tidspunkt i forhold til samme tidspunkt sidste år?

Antal respondenter: 578